

OSA II

VANKILAPÄIVÄKIRJA

KIIRASTULI

JEFFREY
ARCHER

SAGA
EGMONT

Vankilapäiväkirja

Jeffrey Archer

Vankilapäiväkirja

Kiirastuli – Osa II

Suomentanut: Laura Ala-Kokko

SAGA Egmont

Vankilapäiväkirja – Kiirastuli – Osa II

Suomentanut

Laura Ala-Kokko

Englanninkielinen alkuteos

A Prison Diary II - Purgatory

Copyright © 2003, 2020 Jeffrey Archer ja SAGA Egmont

Kaikki oikeudet pidätetään

ISBN: 9788726966350

1. painos

Tämä kirja on suojattu tekijänoikeuslailla. Kopiointi muuhun kuin yksityiseen käyttöön sallittu ainoastaan Sagan ja kirjailijan luvalla.

Hyvä lukija

Nämä ovat henkilökohtaisia muistojani, jotka käsittelevät haastavaa aikaa elämässäni ja jotka on käännetty kielellesi. Kirja sisältää kopioita alkuperäisistä dokumenteista kuten kirjoista, listoista, muistiinpanoista jne. Ne ovat kirjassa englannin kielellä, sillä ne dokumentoivat tiettyä aikaa ja paikkaa eikä niitä ole mahdollista kääntää merkityksellisellä tavalla.

*Kiittäen ja parhain terveisin,
Jeffrey Archer*

Vankilapäiväkirja

Toinen osa – Wayland: kiirastuli

"Archer kuvaa elämää vankilassa karusti mutta totuudenmukaisesti..."

Tämä häiritsevän yksityiskohtainen kirja tulee saavuttamaan huomattavasti laajemman yleisön kuin mikään aiheesta kirjoitettu akateeminen tutkielma tai poliittinen pamfletti"

– Ann Widdecombe, *New Statesman*

"Lue tämä ja anna Archerin tähän mennessä parhaan tekstin imaista sinut maailmaansa... Tämä kirja pakottaa jatkamaan lukemista, eikä turhaan – se ansaitsee kaiken saamansa huomion"

– Manchester Evening News

"Kunnianosoitus porvariston hillitylle charmille"

– Observer

Arvioita sarjan ensimmäisestä osasta *Belmarsh: Helveti*

"Hienointa, mitä hän on koskaan kirjoittanut... Proosa on selkeää ja raikasta, kerronta suorastaan elävää yksityiskohtaisuudessaan lähes dickensmäistä, ja tyrmistyneisyydessään shavimaista... Mukaansatempaavaa"

– Independent on Sunday

"Jeffrey Archer nostaa päiväkirjansa vankilakirjurin tekstien tasolle kirjaamalla tunnollisesti vankitovereidensa salaisuudet"

– Mail on Sunday

"Synkkä, koskettava, terävästi kirjoitettu... parasta, mitä Archer on kirjoittanut vuosiin"

– Sunday Telegraph

"Kuvaa aidosti vankilaelämää leimaavaa pelkoa, väkivaltaa ja puuduttavaa ankeutta"

– Sunday Mirror

"Hyvät kuvaus Britannian vankilaelämän todellisuudesta"

– Daily Mail

"Tory-puolueen opposition edustajissa ei ole yhtäkään henkilöä, jolle en suosittelisi tämän kirjan lukemista – toisaalta sama koskee koko hallitusta, erityisesti ehkä sisäministeriötä"

– Anthony Howard, *Sunday Times*

The Thousandth Man

One man in a thousand, Solomon says,
Will stick more close than a brother.
And it's worth while seeking him half your days
If you find him before the other.
Nine hundred and ninety-nine depend
On what the world sees in you,
But the Thousandth Man will stand your friend
With the whole round world agin you.

'Tis neither promise nor prayer nor show
Will settle the finding for 'ee
Nine hundred and ninety-nine of 'em go
By your looks, or your acts, or your glory.
But if he finds you and you find him,
The rest of the world don't matter;
For the Thousandth Man will sink or swim
With you in any water.

You can use his purse with no more talk
Than he uses yours for his spendings,

And laugh and meet in your daily walk
As though there had been no lendings.
Nine hundred and ninety-nine of 'em call
For silver and gold in their dealings;
But the Thousandth Man he's worth 'em all,
Because you can show him your feelings.
His wrong's your wrong,

and his right's your right,
In season or out of season.
Stand up and back it in all men's sight –
With that for your only reason!
Nine hundred and ninety-nine can't bide
The shame or mocking or laughter,
But the Thousandth Man will stand by your side
To the gallows-foot – and after!

Rudyard Kipling (1865–1936)

MARYLLE
TUHANNENNELLE NAISELLE

22. päivä Torstai 9. Elokuuta 2001

10.21

On mainio päivä. Mainio päivä kriketin seuraamiselle, Pimm'sin juomiselle, hiekkalinnojen rakentamiselle, ruohon leikkaamiselle. Ei 120 kilometrin matkaamiselle hikisessä laatikossa.

Olen suorittanut tuomiostani ensimmäiset 22 päivää ja 14 tuntia Belmarshissa ja nyt määränpääni on Hänen Majesteettinsa Vankila Wayland, joka on C-kategorian vankila Norfolkissa. Group 4:n pakettiauto kuljettajineen toimii ajoneuvonani. Sen sisällä on kaksi koppia kahdelle vangille.¹ Vietän vartin lukittuna omaan koppiini, ennen kuin toinen vanki saapuu. Kuulen hänen puhuvan, mutta en näe häntä. Onko hänkin tulossa Waylandiin? Viimein kuulen Belmarshin suurten sähköporttien liukuvan auki, ja matkamme kohti itää alkaa. Väliaikainen asumukseni muuton ajan on noin neliömetrin kokoinen laatikko, jonka sisällä on muovinen istuin. Vajaassa kymmenessä minuutissa alan voida huonosti ja viidessätoista olen kauttaaltaan hikinen. Matka Waylandin vankilaan Norfolkkiin kestää hieman yli kolme tuntia. Katsoessani ulos pikkuruisesta ikkunastani

tunnistan välillä maamerkkejä Cambridgen vievän tien varrella. Yliopistokaupungin jäädessä taakse on minun tyytyminen matkan kulun seuraamiseen tienviittojen avulla aina liikenneympyröihin hidastaessamme: Newmarket, Bury St. Edmunds, Thetford. Tällä alueella asuessani on oma edustajani parlamentissa siis tuo aivan erityinen rouva, Gillian Shepard.

Mitä pidemmälle itään matkaamme, sitä kapeammiksi muuttuvat tiet ja korkeammiksi käyvät puut. Saapuessamme viimein Waylandiin huomaan, ettei kontrasti Belmarshin sisäänkäynnin pahaenteisen korkeisiin muureihin ja sähköportteihin voisi olla suurempi. Eniten silmiäni hivelee kuitenkin se, ettei näkyvissä ole yhtäkään lehdistön edustajaa. Ajamme pihamaalle ja pysähdymme vastaanottoalueen eteen. Huomaan eron ilmapiirissä ja vanginvartijoiden rennomman otteen työhönsä. Heidän jokapäiväiseen työhönsä ei toisaalta kuulu murhaajista, IRA:n terroristeista ja huumeparoneista koostuvasta joukosta huolehtiminen.

Astuessani vastaanottoon tapaan ensimmäisenä vartijan nimeltä herra Knowles. Saatuaan paperityöt tehtyä hän siirtää minut kuin kirjatun paketin herra Brownin hoiviin. Minulle tehdään jälleen ruumiintarkastus, jonka jälkeen vartija tyhjentää Belmarshin muovikassini tiskille ja penkoo tavaroitani. Hän poistaa aamutakkini, kaksi suurta sinistä pyyhettä, jotka William niin huomaavaisesti oli minulle hankkinut, sekä sinisen veryttelyasun. Hän kertoo, että ne palautetaan heti kun saavutan ylemmän tason.²

"Miten kauan siihen menee?" kysyn.

"Yleensä noin kolme kuukautta", hän vastaa rennosti, aivan kuin kyseessä olisi vain muutama hiekanjyvä tiimalasissa. En taida mainita herra Brownille, että toivon siirtoa jo muutaman päivän kuluttua, kunhan poliisi on todennut tutkinnan paronitar Nicholsonin syytöksistä Simple Truth -kampanjaa kohtaan tarpeettomaksi.³

Herra Brown siirtää myös beiget housuni ja sinisen paitani sivuun ja selittää, etten saa niitä takaisin ennen kuin minut vapautetaan tai

siirretään. Hän antaa tilalle siniraitaisen paidan ja farkut. Kun olen allekirjoittanut lomakkeen henkilökohtaisista tavaroistani, minusta otetaan valokuva. Pitelen siinä leukani alla pientä mustaa taulua, johon on kirjoitettu liidulla FF 8282. Aivan kuin elokuvissa.

Toinen vartija saattaa minut paikkaan, joka vaikuttaa armeijan varastolta. Sieltä minulle annetaan yksi pyyhe (vihreä), yksi hammasharja (punainen), yksi tuubi hammastahnaa, yksi kampa, kaksi Bic-partahöylää, yksi muovilautanen, muovikulho ja muoviset ruokailuvälineet.

Kun olen laittanut uuden vankilaomaisuuteni muovikassiin muutamien omien tavaroiden kanssa, jotka sain pitää, saatetaan minut perehdytyspiipeen. Herra Thompson, perehdytyksestä vastaava vartija, kutsuu minut toimistoonsa. Hän aloittaa kertomalla, että on työskennellyt vankeinhoitolaitoksessa kymmenen vuoden ajan ja toivoo siksi pystyvänsä vastaamaan kysymyksiini, koskivat ne sitten mitä vain.

"Elämäsi alkaa perehdytyspiivistä", hän selittää. "Siellä jaat sellin toisen vangin kanssa." Minua alkaa ahdistaa muistelllessani kokemuksiani Belmarshissa. Varoitin häntä siitä, että kuka ikinä sellitoverini onkaan, hän varmasti myy tarinansa juorulehdille. Herra Thompson nauraa. Mietin, missä vaiheessa hän tulee ymmärtämään tilanteen. Vankila olisi paljon siedettävämpi paikka, jos sellin saisi jakaa jonkun tuntemansa henkilön kanssa. Keksinkin heti tusinan ihmisiä, joiden kanssa jakaisin sellin mielelläni, ja enemmän kuin tusinan, jotka sellaiseen kuuluisivat.

Pidettyään alustuspuheenvuoronsa herra Thompson jatkaa vakuuttamalla, että minut siirretään yhden hengen selliin heti perehdytysajan päätyttyä.⁴

"Miten kauan siihen menee?" kysyn.

"Juuri nyt vankila on niin täynnä, että siihen voi mennä jopa kuukausi", hän myöntää ja on hetken hiljaa. "Sinun tapauksessasi ei kuitenkaan mene toivoakseni kuin muutama päivä."

Herra Thompson jatkaa kertomalla tavallisen päivän rutiineista Waylandissa. Huokaisen helpotuksesta, kun ymmärrän vankien viettävän Belmarshia huomattavasti vähemmän aikaa selleihinsä lukittuina. Hän käy sitten läpi työvaihtoehdot: koulutus, puutarhanhoito, keittiö, työpaja tai siipisiivoja. Hän varoittaa kuitenkin, että työpaikan nimittämiseen saattaa mennä muutama päivä. Vankeinhoitolaitoksessa mikään ei tapahdu saman päivän aikana, harvoin edes huomenna. Hän kertoo myös kanttiinin toiminnasta ja vahvistaa, että käytössäni on viikoittain 12,5 puntaa. Rukoilen mielessäni, että ruoka olisi parempaa kuin Belmarshissa. Ei se ainakaan pahempaa voi olla.

Herra Thompson lopettaa luentonsa kertomalla, että minulle on valittu hiljainen huonetoveri, jonka ei pitäisi aiheuttaa hankaluuksia. Lopulta, kun minulla ei ole enää enempää kysyttävää, hän saattaa minut ulos pienestä toimistostaan. Kuljemme pitkin ruuhkaista käytävää, joka on täynnä nuoria, 18–25-vuotiaita miehiä. Miehet seisovat hiljaa minua tuijottaen.

Masennun, kun herra Thompson avaa sellin oven. Se on niin saastainen, että jos siellä pidettäisiin eläimiä, veisi eläinsuojeluyhdistys asian oikeuteen. Ikkunaa ja ikkunalautoja peittää paksu likakerros – ei pöly, vaan kuukausien likalaskeskeuma – kun taas WC-istuin ja pesuallas eivät ole liian vaan paskan peitossa. Minun on päästävä pois täältä mahdollisimman pian. Selvästikään herra Thompson ei näe likaa eikä huomaa sellin saastaisuutta. Vain hetki hänen lähdettyään sellitoverini saapuu huoneeseen. Hän kertoo nimensä, mutta hänen Yorkshiren aksenttinsa on niin leveä, etten saa siitä selvää. Tarkistan asian oveen kiinnitetystä sellikortista.

Chris⁵ on suunnilleen minun pituiseni mutta vahvarakenteisempi. Hän jatkaa minulle puhumista, mutta ymmärrän vain noin kolmasosan sanoista. Kun hän viimein lopettaa, asettuu hän yläpetille lukemaan kirjettä äidiltään ja minä alan pedata alapetiä. Hän naurahtaa ja lukee lauseen kirjeestä: "Jos et saa tätä kirjettä, kerro

Vuonna 2001 poliitikko ja bestseller-kirjailija Jeffrey Archer joutui vankilaan väärän valan antamisesta. Vietettyään ensimmäiset päivät pahamaineisessa Belmarshin vankilassa hänet siirrettiin Waylandiin. Vaikka Waylandin maine ei ole yhtä karu kuin Belmarshilla, Archer joutuu jälleen etsimään paikkaansa vankilan hierarkiassa sekä tutustumaan vaarallisiin vankeihin. Seurana on myös mieltä jäytävä tylsyys, jota ei pääse pakoon. Muistelmissaan Archer kertoo sympaattisesti mutta rehellisesti henkilökohtaisista kokemuksistaan sekä järjestelmästä, joka on lähellä murtumispistettä.

“Vankilapäiväkirja – osa 2” on Archerin totuudenmukainen päiväkirja Waylandissa vietetystä ajasta. Se on jatkoa teokselle “Vankilapäiväkirja – osa 1 – Helvetti”.

Jeffrey Archer (s.1940) on englantilainen kirjailija ja poliitikko. Hänet tunnetaan erityisesti “Clifton-kronikka” -kirjasarjasta, johon kuuluu seitsemän osaa. Archer on julkaissut kymmenittäin romaaneja sekä novellikokoelmia. Hän julkaisi esikoisteoksensa “Miljoonan dollarin petos” vuonna 1976.